

Besl. O. nr. 34.

Jf. Innst. O. nr. 28 (1998-99) og Ot.prp. nr. 55 (1997-98).

År 1999 den 12. januar holdtes Odelsting, hvor da ble gjort slikt

vedtak til lov

om endringer i rettergangslovene m.m. (kildevern og offentlighet i rettspleien).

I.

I lov av 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov gjøres følgende endring:

Ny § 390 c skal lyde:

Med bøter straffes den som uten vedkommendes samtykke fotograferer eller filmer

- 1. en mistenkt som er i politiets varetekt,*
- 2. en mistenkt eller et vitne når denne under etterforskning er til stede sammen med politiet, eller*
- 3. en siktet eller domfelt eller en fornærmet på vei til eller fra rettsmøte i saken eller under opphold i den bygning hvor rettsmøtet holdes.*

På samme måte straffes den som offentliggjør bilde eller film som er frembrakt i strid med første ledd.

Offentlig påtale finner bare sted når det finnes påkrevet av allmenne hensyn.

II.

I lov av 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 63 a nytt tredje ledd skal lyde:

Paragrafen her gjelder ikke for noe som er kommet frem i et rettsmøte eller en rettsavgjørelse.

§ 122 nytt annet ledd skal lyde:

Etter nærmere forskrift gitt av Kongen, skal enhver på forespørsel i alminnelighet gis opplysning om tid og sted for berammede rettsmøter. Kongen kan gi forskrift om at opplysninger som nevnt skal gis ved oppslag ved rettens kontor.

§ 124 skal lyde:

Rettsmøtene er offentlige og forhandlingene og rettsavgjørelsene kan gjengis offentlig, hvis ikke annet er bestemt i lov eller av retten i medhold av lov.

Spørsmål om å begrense offentligheten forhandles for lukkede dører.

Retten skal ved åpningen av rettsmøtene, eller så snart den har truffet avgjørelse om begrensninger, gi meddelelse om eventuelle begrensninger i forhandlingenes offentlighet.

Opplesning av domsslutningen foregår alltid offentlig. Personopplysninger kan utelates når hensynet til privatlivets fred tilsier det.

§ 125 skal lyde:

Retten kan ved kjennelse beslutte at et rettsmøte helt eller delvis skal holdes for lukkede dører

- a. når hensynet til statens forhold til en fremmed makt krever det,*
- b. når hensynet til privatlivets fred eller til ærbarhet krever det,*
- c. når særlige forhold gir grunn til frykt for at offentlighet vil vanskeliggjøre sakens opplysning og lukkede dører derfor er påkrevd,*
- d. når en siktet er under 18 år, fornærmedes ettermæle krever det eller en siktet eller et vitne ber om det av grunner som retten finner fyllestgjørende, eller*
- e. i krigstid når hensynet til militære operasjoner eller militære avdelingers sikkerhet eller andre særlige grunner krever det.*

I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, skal rettsmøtet holdes for lukkede dører, med mindre retten av særlige grunner beslutter at saken helt eller delvis føres for åpne dører. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.

Nåværende § 128 blir § 126.

Nåværende § 129 blir § 127.

Nåværende § 130 blir § 128. Ordet «stengte» endres til «lukkede».

Ny § 129 skal lyde:

I straffesaker må ingen gjengi offentlig noe av forhandlingene i rettsmøte utenfor hovedforhandlingen, med unntak for forhørsrettssaker etter straffeprosessloven § 248.

Ellers kan retten ved kjennelse helt eller delvis forby offentlig gjengivelse av forhandlingene i rettsmøte

- a. *når retten frykter at offentlig gjengivelse av forhandlingene vil kunne ha skadelig virkning på opplysningen eller på dømmelsen av saken, eller*
- b. *når rettsmøtet holdes eller kan holdes for lukkede dører.*

I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, må forhandlingene ikke gjengis offentlig, med mindre retten av særlige grunner beslutter at offentlig gjengivelse i anonymisert form helt eller delvis tillates. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.

Referatforbud etter første eller annet ledd gjelder til retten beslutter at det skal oppheves. Forbud etter annet ledd bokstav a gjelder aldri lenger enn til dom er avsagt. Forbud etter annet ledd skal oppheves når det antas at grunnen til forbudet ikke lenger er til stede og kan påkjæres av dem som har vært til stede under forhandlingen.

Ny § 130 skal lyde:

Retten kan forby at hele eller deler av en rettsavgjørelse gjengis offentlig hvis

- a. *hensynet til privatlivets fred eller fornærmedes ettermæle krever det, eller*
- b. *etterforskningshensyn krever at en kjennelse eller beslutning avsagt i en straffesak utenfor hovedforhandling ikke blir offentlig gjengitt.*

Forbudet gjelder til retten beslutter at det skal oppheves. Forbud etter bokstav a gjelder ikke en domsslutning så langt den kan gjengis uten å røpe noens identitet. Enhver kan påkjære et forbud eller en nektelse av å oppheve et forbud etter leddet her.

Retten kan forby at rettsavgjørelser gjengis offentlig før avgjørelsen er meddelt partene. Slikt forbud gjelder likevel ikke for lengre tid enn to uker etter avsigelsen av rettsavgjørelsen.

I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, kan rettsavgjørelser bare gjengis offentlig i anonymisert form. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.

Ny § 131 skal lyde:

Under rettsmøter i straffesaker er fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn forbudt.

Dersom særlige grunner taler for det, kan retten under hovedforhandlingen gjøre unntak fra forbudet når det ikke kan antas å ha uheldig virkning for behandlingen av saken og heller ikke andre hensyn taler avgjørende imot. Før tillatelse gis, skal partene ha anledning til å uttale seg.

Kongen kan gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av disse bestemmelser.

§ 131 a oppheves.

§ 198 tredje ledd skal lyde:

Med bøter straffes også den som foretar fotografering eller opptak i strid med § 131, eller som offentliggjør et bilde eller opptak tatt i strid med § 131.

§ 199 skal lyde:

Med bøter straffes den, som bevirker eller medvirker til, at noe som er forhandlet i rettsmøte for lukkede dører, og som skal holdes hemmelig, blir kjent for uvedkommende, eller at noe blir gjengitt offentlig i strid med § 129 eller § 130.

III.

I lov av 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål gjøres følgende endringer:

§ 135 skal lyde:

Partene har rett til på rettens kontor å undersøke rettsbøker og dokumenter som vedkommer saken, og kan forlange utskrifter av dem. Det samme gjelder tredjemann, når begge parter samtykker, eller han godtgjør, at det har rettslig interesse for ham.

Enhver kan kreve utskrift av en rettsavgjørelse i en bestemt sak så langt som det ikke gjelder forbud mot offentlig gjengivelse, eller, dersom det gjelder slikt forbud og avgjørelsen ikke er eldre enn fem år, innsyn i avgjørelsens slutning. Av rettsbøker for øvrig kan utskrift kreves hvis ikke rettsboken er ført i rettsmøte for lukkede dører eller offentlig gjengivelse av den protokollerte forhandlingen eller rettsboken er forbudt.

Første og annet ledd gjelder ikke rettsbøker som føres over rettens rådslagninger og stemmegivninger.

For andre enn parter med rettslig interesse skal utskrifter og innsyn i annet enn domsslutninger nektes når det av hensyn til rikets sikkerhet eller forhold til fremmed stat ville være betenkelig å gi utskrift eller innsyn, eller når det er grunn til å frykte at utskriften eller kunnskapen vil bli nyttet på urettmessig vis. Det samme gjelder når retten har gitt pålegg om hemmelighold.

Utskrift av psykiatriske erklæringer, personundersøkelser og andre personopplysninger i annet enn rettsavgjørelser, kan bare gis i den utstrekning det er fastsatt ved forskrift av Kongen.

Spørsmålet om retten til utskrift bedømmes i forhold til hvert enkelt dokument.

Nekter rettens kontor å forevise rettsbøker eller dokumenter eller gi utskrift av dem, kan begjæringen forelegges for retten til avgjørelse.

Kongen kan gi forskrifter om gjennomsyn og utlån av saksdokumentene og om rett til utskrift av dokumentene i tilfeller som ikke omfattes av første og annet ledd. Reglene i fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende for slike forskrifter. Forskriftene kan på samme vilkår regulere gjennomføringen av allmennhetens innsynsrett ved bruk av informasjonsteknologi.

§ 152 skal lyde:

Dommen bør avsies umiddelbart etter at saken er tatt opp til doms. *Kan dette ikke skje, og domsavsigelsen derfor besluttes utsatt til et senere rettsmøte, skal om mulig tid og sted for dette samtidig fastsettes. Er dom ikke avsagt innen to uker etter at saken er tatt opp til doms, skal grunnen opplyses i rettsboken.*

§ 209 a skal lyde:

Redaktøren av et trykt skrift kan nekte å svare på spørsmål om hvem som er forfatter til en artikkel eller melding i skriftet eller hjemmelsmann for opplysninger i det. Det samme gjelder spørsmål om hvem som er hjemmelsmann for andre opplysninger som er betrodd redaktøren til bruk i hans virksomhet.

Samme rett som redaktøren har andre som har fått kjennskap til forfatteren eller hjemmelsmannen gjennom sitt arbeid for vedkommende forlag, redaksjon, pressebyrå eller trykkeri.

Når vektige samfunnsinteresser tilsier at opplysningen gis og den er av vesentlig betydning for sakens oppklaring, kan retten etter en samlet vurdering likevel pålegge vitnet å oppgi navnet. Dersom forfatteren eller hjemmelsmannen har avdekket forhold som det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent, kan vitnet bare når det finnes særlig påkrevd pålegges å oppgi navnet.

Når svar gis, kan retten beslutte at det bare skal gis til retten og partene i møte for lukkede dører og under pålegg om taushetsplikt.

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder tilsvarende for kringkastingssjef og kringkastingssmedarbeider.

§ 479 annet ledd skal lyde:

Saken behandles for lukkede dører. *Retten kan avslutte behandling for åpne dører hvis saksøkeren ber om det.*

IV.

I lov av 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 28 skal lyde:

Fornærmede kan kreve utskrift av rettsbøker og andre dokumenter i en straffesak som retten har avsluttet behandlingen av. Slikt krav kan også fremsettes av enhver annen som det har rettslig interesse for.

Enhver kan kreve utskrift av en dom i en bestemt straffesak så langt som det ikke gjelder forbud mot offentlig gjengivelse av dommen, eller, dersom det gjelder slikt forbud eller utskrift nektes etter tredje ledd, innsyn i domslutningen. Kravet kan alltid avslås hvis dommen er eldre enn fem år eller den som krever utskrift bare identifiserer dommen ved siktedes navn.

Utskrift skal nektes når det av hensyn til rikets sikkerhet eller forhold til fremmed stat ville være betenkelig å gi utskrift, eller når det er grunn til å frykte at utskriften vil bli nyttet på urettmessig vis. Overfor andre enn partene gjelder det samme når retten har gitt pålegg om hemmelighet.

Utskrift av psykiatriske erklæringer, personundersøkelser og andre personopplysninger i annet enn dommer, kan bare gis i den utstrekning det er fastsatt ved forskrift av Kongen.

Spørsmålet om retten til utskrift bedømmes i forhold til hvert enkelt dokument.

Avslås en begjæring om utskrift etter paragrafen her, kan spørsmålet begjæres forelagt retten til avgjørelse.

Kongen kan gi forskrifter om gjennomsyn og utlån av dokumentene i en straffesak, og om rett til utskrift av dokumentene i tilfeller som ikke omfattes av første eller annet ledd. Reglene i tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende for slike forskrifter. Forskriften kan på samme vilkår regulere gjennomføringen av allmennhetens innsynsrett ved bruk av informasjonsteknologi.

§ 125 skal lyde:

Redaktøren av et trykt skrift kan nekte å svare på spørsmål om hvem som er forfatter til en artikkel eller melding i skriftet eller hjemmelsmann for opplysninger i det. Det samme gjelder spørsmål om hvem som er hjemmelsmann for andre opplysninger som er betrodd redaktøren til bruk i hans virksomhet.

Samme rett som redaktøren har andre som har fått kjennskap til forfatteren eller hjemmelsmannen gjennom sitt arbeid for vedkommende forlag, redaksjon, pressebyrå eller trykkeri.

Når vektige samfunnsinteresser tilsier at opplysningen gis og den er av vesentlig betydning for sakens oppklaring, kan retten etter en samlet vurdering likevel pålegge vitnet å oppgi navnet. Dersom forfatteren eller hjemmelsmannen har avdekket forhold som det

var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent, kan vitnet bare når det finnes særlig påkrevd pålegges å oppgi navnet.

Når svar gis, kan retten beslutte at det bare skal gis til retten og partene i møte for lukkede dører og under pålegg om taushetsplikt.

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder tilsvarende for kringkastingssjef og kringkastingssmedarbeider.

§ 197 annet ledd skal lyde:

Er det fare ved opphold, kan beslutningen treffes av påtalemyndigheten. Ved ransaking av redaksjonslokale eller tilsvarende skal slik beslutning treffes av statsadvokaten, og bare dersom det er sannsynlig at etterforskningen vil bli vesentlig skadelidende dersom man skulle vente på rettens beslutning.

§ 198 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Første ledd nummer 3 gjelder ikke ved ransaking av redaksjonslokale eller tilsvarende.

Jorunn Ringstad,
president.

Olav Gunnar Ballo,
sekretær.

§ 200 annet ledd skal lyde:

Skal noens bolig eller rom ransakes, skal han eller - om han er fraværende - en av hans husstand eller en nabo tilkalles når det kan skje uten opphold. Ved ransaking av redaksjonslokale skal i stedet redaktøren eller dennes stedfortreder tilkalles, når det kan skje uten opphold. Om nødvendig kan det åpnes adgang med makt. Det som er brutt opp, skal så vidt mulig lukkes til etter ransakingen.

V.

Ikrafttredelses- og overgangsregler

1. Loven her trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsbestemmelser.